

Płeć psychologiczna a preferowane bodźce seksualne

Psychological sex and the preference for sexual stimulus

Karolina Lelakowska, Zygmunt Zdrojewicz

Instytut Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Katedra i Klinika Endokrynologii,
 Diabetologii i Leczenia Izotopami Akademii Medycznej we Wrocławiu

Streszczenie

Wstęp. Celem pracy było wykazanie zależności między płcią psychologiczną a rodzajem preferowanych bodźców seksualnych w grupie mężczyzn i kobiet.

Dodatkową informacją uzyskaną podczas badania jest liczba osób androgynicznych w przebadanej populacji (174 badanych).

Materiał i metody. Anonimowe badanie kwestionariuszowe przeprowadzono wśród studentów polskich uczelni. Badaną grupę stanowiła populacja 174 studentów wyższych uczelni we Wrocławiu. Poddano ankiecie osoby w wieku 20–30 lat. Główną metodą badawczą był Inwentarz do Oceny Płci Psychologicznej (IPP) w opracowaniu Alicji Kuczyńskiej oraz Skala Bodźców Seksualnych (SBS) Zbigniewa Lwa-Starowicza.

Wyniki. Wykazano brak zależności w grupie mężczyzn. Posiadana płeć psychologiczna ma wpływ jedynie na sumę punktów uzyskanych w grupie A (pieszczoty twarzy i ciała) oraz w odpowiedziach na poszczególne pytania (2, 3, 7, 8, 13, 15, 19, 23). W grupie kobiet istnieje natomiast zależność między płcią psychologiczną a preferowanymi bodźcami seksualnymi — zarówno pod względem uzyskanej ogółem sumy punktów, w kwestionariuszu SBS, jak i w grupie bodźców uznanych za „typowe” i „nietypowe”. Istnieje również zależność między posiadaną płcią psychologiczną a sumą punktów uzyskanych w grupie A (pieszczoty twarzy i ciała) i C (aktywność seksualna) oraz w odpowiedziach na poszczególne pytania (3, 11, 13, 25, 26, 30). Wśród 174 przebadanych połowa to osoby androgyniczne.

Wnioski. Autorzy sugerują, że tak duża liczba osób androgynicznych wśród losowo dobranej grupy badawczej może świadczyć o wpływach kulturowych obecnej cywilizacji, a konkretnie — zmianie kryteriów obyczajowych nieuchronnie pociągających za sobą konieczność przededefiniowania pojęcia „męskości” i „kobiecości”.

Seksuologia Polska 2008; 6 (1): 14–20

Słowa kluczowe: płeć psychologiczna, androgynia, bodziec seksualny

Abstract

Introduction. The aim of the research was to prove the dependence between psychological sex and the type of preferable sexual stimulus in the group of men and women. Additional information from this research was the amount of androgynous people, which occurred in population of 174 examined.

Material and methods. Anonymous examination questionnaire carried out among polish students in higher education. Examined group was population of 174 polish students in higher education from Wrocław in age group 20–30. Main method of examination was Bem Sex Role Inventory (BSRI) in Alicja Kuczyńska study and The Sexual Stimulus Scale by Zbigniew Lew-Starowicz.

Results. Lack of relationship was shown in group of men. Only owned psychological sex has an influence on total amount of points to get in group A (caress of face and body), and answers to an individual qu-

estions, which are questions number 2, 3, 7, 8, 13, 15, 19, 23. However in group of women exist relationship between psychological sex and preferable sexual stimulus. Both as regards total amount of points gained in questionnaire SBS and in stimulus group recognized as typical and atypical. Relationship also exist between owned psychological sex and total amount of points gained in group A (caress of face and body), and C (sexual activity) as well as answers to questions 3, 11, 13, 25, 26, 30. Additionally among 174 examined, half was androgynous.

Conclusions. Authors suggest that such a big amount of androgynous people among the random matched group point out the cultural influence in present civilization exactly on a change of moral criteria inevitability entailed the necessity to redefine concept of masculinity and femininity.

Polish Sexology 2008; 6 (1): 14–20

Key words: psychological sex, androgynous, and sexual stimulus

Wstęp

Pojęcie męskości i kobiecości zostało w obecnych czasach zasadniczo zachwiane. Żyjemy w okresie gwałtownych przeobrażeń nie tylko społecznych, lecz także moralnych, etycznych i seksualnych [1]. Te ostatnie są szczególnie widoczne, jeśli weźmie się pod uwagę zróżnicowanie ról według płci oraz stereotypów męskości i kobiecości. Seksualne zachowanie człowieka jest bowiem częścią jego społecznych zachowań. Każda istotna zmiana w systemie ról społecznych płci zawsze odzwierciedla się w sferze zachowań seksualnych [2]. Postępowanie jednostki wiąże się ściśle z kulturą, w której obecnie wzrastamy i żyjemy, a mówiąc dokładniej, od jej wpływów. Pojęcie płci psychologicznej człowieka rozumiane jest jako spontaniczna gotowość do posługiwania się wymiarem płci w odniesieniu do siebie i świata. Do lat 60. sądzono, że człowiek może być albo męski, albo kobiecy. Jednak Sandra L. Bem [3], twórczyni zweryfikowanych koncepcji płci psychologicznej, odrzuciła taki sposób spostrzegania, zakładając, że kobiecość i męskość stanowią dwa osobowościowe wymiary.

Zwróciła przy tym uwagę na istnienie czterech głównych konfiguracji cech psychicznych związanych z płcią, czyli typów płci psychologicznej, do których zaliczamy [4]:

- osoby określone seksualnie (*sex-typed*), czyli posiadające cechy psychiczne odpowiadające ich płci biologicznej (kobięce kobiety i męscy mężczyźni);
- osoby nieokreślone seksualnie (*undifferentiated*), które w niewielkim stopniu mają ukształtowane cechy kobiece i męskie (niezależnie od swojej płci biologicznej);
- osoby androgyniczne, charakteryzujące się w dużym stopniu zarówno cechami kobiecymi, jak i męskimi (niezależnie od swojej płci biologicznej);

— osoby krzyżowo określone seksualnie (*cross-sex-typed, sex-reversed*), odznaczające się cechami psychicznymi odpowiadającymi płci przeciwnej niż ich płeć biologiczna (kobięcy mężczyźni i męskie kobiety).

Podział ów umożliwia stwierdzenie, że osoby androgyniczne (z grec. *andro* — męczyzna i *gyne* — kobieta) to te, które mogą być zarówno męskie, jak i kobiece, dostosowując się adekwatnie do sytuacji. Natomiast ci, którzy ukształtowali obraz własnej osoby na podstawie społecznych definicji kobiecości i męskości, charakteryzują się większą gotowością do podejmowania zachowań zgodnych z tymi normami oraz unikania zachowań niezgodnych z nimi, podejmując bowiem zachowania niezgodne z własnymi schematami odczuwałyby zdenerwowanie i niezadowolenie.

Inwentarz do Oceny Płci Psychologicznej (IPP) jest narzędziem pozwalającym na określenie reprezentowanego przez jednostkę typu płci psychologicznej. Bogate dane empiryczne sugerują istotny wpływ płci psychologicznej na funkcjonowanie jednostki, jej zachowanie i możliwości rozwoju [5].

Szczególnie zainteresowanie budzi androgyniczna płeć psychologiczna, jako obecnie najbardziej uniwersalna, spośród wymienionych. Ponieważ androgynia w kulturze polega na umyślnym zacieraniu różnic kulturowych między kobietami a mężczyznami, świadomym zewnętrznym upodabnianiu się jednych do drugich (np. strojem), wypełnianiu przez mężczyzn ról społecznych przypisywanych zwykle kobietom i odwrotnie, stanowi również najwłaściwszy dla zdrowia psychicznego wzorzec płci psychologicznej. Psychologiczna androgynia oznacza integrację i komplementarność pierwiastka męskiego i kobiecego w osobowości. Osoby androgyniczne wykazują się dużą elastycznością form reagowania i bogatszym repertuarem zachowań. Charakteryzują się dużą płynnością zachowania i wrażliwością wobec ze-

wewnętrznych wymagań. Są również nominatywne i emocjonalne. Mają pozytywny obraz siebie, wyższą samoocenę i silniejszą osobowość. Dlatego też pozwala to przypuszczać, że takie osoby dysponują szerszym repertuarem zachowań oraz lepiej organizują informacje w zakresie wymiaru płci.

Z punktu widzenia seksuologii kulturowej fenomen androgynii (hermafrodytyzm) jest bardzo istotny, ponieważ wiąże się z elastycznością zachowań w zależności od sytuacji. W przypadku zachowań wobec partnera seksualnego androgyniczne kobiety częściej mieszały swoje cechy psychiczne, bywały częściej dominujące, faworyzując egalitarne formy małżeństwa. Natomiast mężczyźni androgyniczni okazali się być bardziej męscy lub kobiece w zależności od potrzeb. Dodatkowo związki partnerskie osób androgynicznych wydają się być lepiej przystosowane psychicznie i seksualnie. Należy jednak zaznaczyć, że u kobiet połączenie cech męskich i kobiecych jest trwalsze w porównaniu z mężczyznami [6].

Podstawowym celem pracy było wykazanie zależności między posiadaną płcią psychiczną a rodzajem preferowanych bodźców seksualnych w grupie mężczyzn i kobiet, ze szczególnym uwzględnieniem androgynicznej płci psychicznej, będącej fenomenem psychoseksualnym. Dodatkową informacją uzyskaną z badania jest liczba osób androgynicznych w przebadanej populacji (174 badanych).

Sformułowano następujące pytanie badawcze: Czy płeć psychiczna ma wpływ na spektrum preferowanych bodźców seksualnych?

Najbardziej istotne jest, czy istnieją znaczące różnice w zachowaniach osób androgynicznych oraz męskich (w przypadku mężczyzn) lub kobiecych (w przypadku kobiet). Wydaje się, że płeć psychiczna zgodna z płcią biologiczną będzie skłaniać ludzi do zachowań typowych, przypisanych kobietom i mężczyznom przez kulturę i otoczenie. Osoby androgyniczne, posiadające psychiczne cechy obu płci, mogą być bardziej skłonne do przekraczania ustalonych kulturowo granic oraz do eksperymentowania. Celem badań było ustalenie, czy jest tak w rzeczywistości. Dlatego też wysnuto następujące hipotezy:

— kobiece kobiety preferują typowe, zgodne ze społecznymi wzorcami kulturowymi zachowania seksualne, na przykład: pozycja klasyczna, ponieważ zgodnie z teorią Bem jednostki utożsamiające się z tradycyjnymi przepisami roli swojej płci reprezentują repertuar bardziej sztywnych zachowań, który jest pod wieloma względami ograniczony przez narzucony kulturowo wzorec męskości czy kobiecości (w tym przypadku wskaźnik kobiecości jest wysoki);

- męscy mężczyźni z uwagi na wysoki wskaźnik męskości preferują również typowe, zgodne ze standardem męskości zachowania seksualne;
- androgyniczne kobiety preferują znacznie szerszy repertuar bodźców seksualnych, ponieważ wykazują się dużą elastycznością form reagowania i bogatszym repertuarem zachowań, ujawniając zachowania, które w danym momencie wydają się najbardziej skuteczne;
- androgyniczni mężczyźni — ze względu na znaczny uniwersalizm w różnorodnych czynnościach społecznych i sytuacyjnych, można podejrzewać, że również będą bardziej elastyczni w obszarze preferowanych bodźców seksualnych.

Materiał i metody

Anonimowe badanie kwestionariuszowe przeprowadzono wśród studentów polskich uczelni. Badaną grupę stanowiła populacja 174 studentów (88 kobiet oraz 86 mężczyzn) wyższych uczelni we Wrocławiu. Ankiecie poddano osoby w wieku 20–30 lat. Główną metodą badawczą był Inwentarz do Oceny Płci Psychologicznej (IPP) w opracowaniu Alicji Kuczyńskiej oraz Skala Bodźców Seksualnych (SBS) Zbigniewa Lwa-Starowicza.

Zastosowany IPP Alicji Kuczyńskiej [7] składa się z 35 pozycji, z których 15 odzwierciedla kulturowy stereotyp kobiecości i 15 — kulturowy stereotyp męskości. Pierwsze pozycje tworzą skalę kobiecości, drugie — skalę męskości. Pozostałe 5 to pozycje buforowe — składają się na nie cechy neutralne, w jednakowym stopniu przypisywane kobietom i mężczyznom. Pozycje w inwentarzu umieszczono w kolejności losowej. Zadaniem osoby badanej jest określenie na 5-punktowej skali ocen, stopnia, w jakim charakteryzuje ją każda z 35 cech składających się na IPP.

Natomiast SBS Zbigniewa Lwa-Starowicza [8] składa się z 43 bodźców seksualnych uporządkowanych tak, by odzwierciedlały szeroki zakres zachowań seksualnych — od najmniej permissywnych, obejmujących pieszczoty wstępne, przez stosunek w kilku zasadniczych pozycjach, aż do zachowań z tak zwanego pogranicza (seks analny, seks grupowy). Badani oceniali każdy bodziec na 4-punktowej skali (1 — „nie odpowiada mi” do 4 — „bardzo to lubię”).

Dodatkowo, na potrzeby badania powołano 10 sędziów kompetentnych (5 kobiet i 5 mężczyzn), których zadaniem było wytypowanie spośród 43 bodźców tych, które ich zdaniem należą do repertuaru „typowych” i „nietypowych” zachowań seksualnych w populacji mężczyzn i kobiet. Za „typowe” uznano te zachowania seksualne, które należą do repertu-

aru klasycznych, najczęściej występujących bodźców seksualnych, znamiennych bardziej dla kobiecej bądź męskiej płci psychologicznej niż dla androgynicznej. Zachowania „nietypowe”, to te, które należą do repertuaru zachowań rzadziej praktykowanych, niejako z pogranicza, znamiennych dla płci androgynicznej, czyli tej, która preferować może szersze spektrum bodźców seksualnych.

Do typowych bodźców dotyczących mężczyzn zaliczono następujące pytania: przytulanie się (1.), pocałunek twarzy (2.), pocałunek w usta (3.), nagość partnera (4.), pieszczoty piersi (5.), dotykanie narządów płciowych przez partnera (6.), dotykanie narządów płciowych partnera (7.), pieszczoty łechtaczki (8.), pobudzanie członka ręką (9.), pobudzanie pochwy ręką (10.), pieszczczenie ustami narządów płciowych przez partnera (11.), pieszczczenie ustami narządów płciowych partnera (12.), odczuwanie podniecenia seksualnego partnera (13.), immisja (14.), uczucie zjednoczenia po immisji (15.), ruchy członka w pochwie (16.), wytrysk nasienia poza pochwą (17.), wytrysk nasienia w pochwie (18.), orgazm kobiety (19.), orgazm w wyniku pieszczczenia ustami narządów płciowych (20.), pozycja klasyczna (21.), pozycja siedząca (24.), pozycja od tyłu (25.), przewaga własnej aktywności we współżyciu (27.), wytrysk w wyniku ręcznego pobudzenia przez partnerkę (37.), orgazm w wyniku samopobudzenia ręką (38.), orgazm w wyniku samopobudzenia wodą (39.), zapach partnera (41.).

Bodźce nietypowe: pozycja odwrotna (22.), pozycja boczna (23.), pozycja stojąca (26.), przewaga aktywności partnera we współżyciu (28.), wzajemna aktywność partnerów we współżyciu (29.), fantazjowanie w trakcie współżycia seksualnego (30.), seks grupowy (31.), współżycie z dwoma partnerami (32.), stosunek doodbytniczy (33.), stosunek między udami partnerki (34.), wytrysk nasienia w ustach partnerki (35.), członek między piersiami partnerki (36.), orgazm w wyniku samopobudzenia jakimś narzędziem (40.), zapach okolic genitalnych partnera (42.), techniki wydłużonego stosunku (43.).

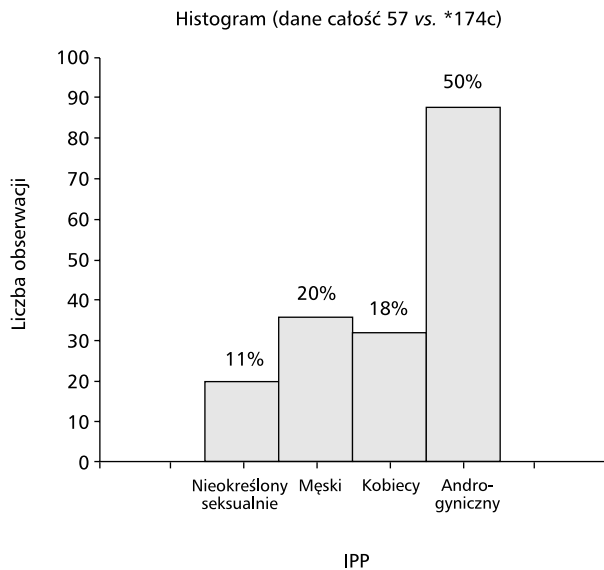
Do bodźców typowych dotyczących kobiet zaliczono: przytulanie się (1.), pocałunek twarzy (2.), pocałunek w usta (3.), nagość partnera (4.), pieszczoty piersi (5.), dotykanie narządów płciowych przez partnera (6.), dotykanie narządów płciowych partnera (7.), pieszczoty łechtaczki (8.), pobudzanie członka ręką (9.), pobudzanie pochwy ręką (10.), pieszczczenie ustami narządów płciowych przez partnera (11.), pieszczczenie ustami narządów płciowych partnera (12.), odczuwanie podniecenia seksualnego partnera (13.), immisja (14.), uczucie zjednoczenia po immisji (15.),

ruchy członka w pochwie (16.), wytrysk nasienia poza pochwą (17.), wytrysk nasienia w pochwie (18.), orgazm kobiety (19.), pozycja klasyczna (21.), pozycja boczna (23.), pozycja od tyłu (25.), przewaga aktywności partnera we współżyciu (28.), wzajemna aktywność partnerów we współżyciu (29.), wytrysk w wyniku ręcznego pobudzenia przez partnerkę (37.), zapach partnera (41.).

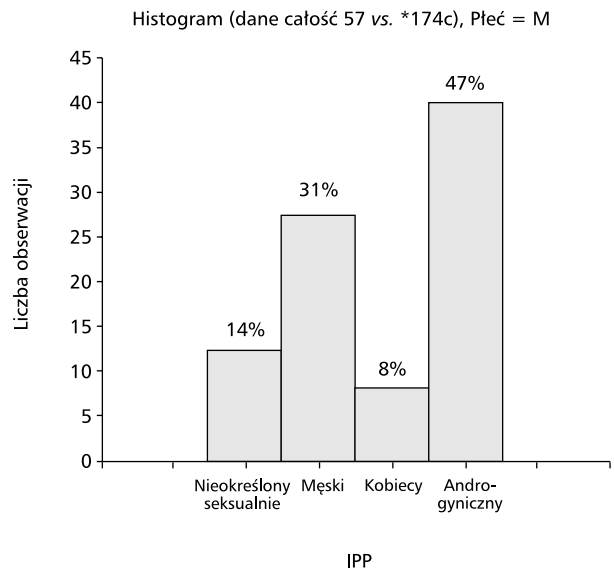
Bodźce nietypowe: orgazm w wyniku pieszczczenia ustami narządów płciowych (20.), pozycja odwrotna (22.), pozycja siedząca (24.), pozycja stojąca (26.), przewaga własnej aktywności we współżyciu (27.), fantazjowanie w trakcie współżycia seksualnego (30.), seks grupowy (31.), współżycie z dwoma partnerami (32.), stosunek doodbytniczy (33.), stosunek między udami partnerki (34.), wytrysk nasienia w ustach partnerki (35.), członek między piersiami partnerki (36.), orgazm w wyniku samopobudzenia ręką (38.), orgazm w wyniku samopobudzenia wodą (39.), orgazm w wyniku samopobudzenia jakimś narzędziem (40.), zapach okolic genitalnych partnera (42.), techniki wydłużonego stosunku (43.).

Kolejnym etapem badania było wybranie tych bodźców, spośród SBS, które wydawały się istotne ze względu na zróżnicowaną charakterystykę form zachowań seksualnych: autoerotyczne i heteroseksualne, o małym i dużym stopniu wyrafinowania, formując je w pięć następujących grup:

- grupa A — pieszczoty twarzy i ciała — przytulanie się (1.), pocałunek twarzy (2.), pocałunek w usta (3.), nagość partnera (4.), pieszczoty piersi (5.), dotykanie narządów płciowych przez partnera (6.), dotykanie narządów płciowych partnera (7.), pieszczoty łechtaczki (8.), pobudzanie członka ręką (9.), pobudzanie pochwy ręką (10.), pieszczczenie ustami narządów płciowych przez partnera (11.), pieszczczenie ustami narządów płciowych partnera (12.), orgazm w wyniku pieszczczenia ustami narządów płciowych (20.), wytrysk w wyniku ręcznego pobudzenia przez partnerkę (37.);
- grupa B — pozycje seksualne — pozycja klasyczna (21.), pozycja odwrotna (22.), pozycja boczna (23.), pozycja siedząca (24.), pozycja od tyłu (25.), pozycja stojąca (26.);
- grupa C — aktywność seksualna — przewaga własnej aktywności we współżyciu (27.), przewaga aktywności partnera we współżyciu (28.), wzajemna aktywność partnerów we współżyciu (29.), fantazjowanie w trakcie współżycia seksualnego (30.);
- grupa D — zachowania z tak zwanego pogranicza — seks grupowy (31.), współżycie z dwoma partnerami (32.), stosunek doodbytniczy (33.), sto-

Rycina 1. Rozkład poszczególnych Typów Płci Psychologicznej w przebadanej populacji ogółem

Rycina 2. Rozkład Typów Płci Psychologicznej w przebadanej populacji mężczyzn

sunek między udami partnerki (34.), wytrysk nasienia w ustach partnerki (35.), członek między piersiami partnerki (36.), techniki wydłużonego stosunku (43.).

- grupa E — orgazm w wyniku pobudzenia
- orgazm w wyniku samopobudzenia ręką (38.), orgazm w wyniku samopobudzenia wodą (39.), orgazm w wyniku samopobudzenia jakimś narzędziem (40.).

Ostatnim etapem było natomiast poszukiwanie zależności między rodzajem płci psychologicznej a bodźcami seksualnymi w poszczególnych pytaniach z kwestionariusza SBS.

Wyniki i dyskusja

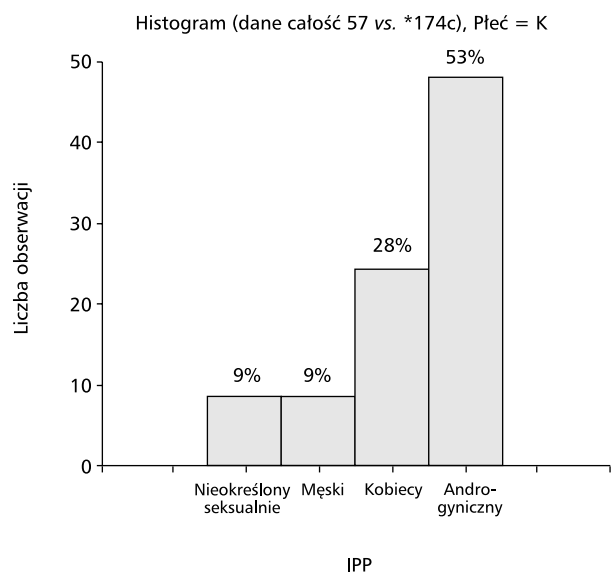
Przebadano 174 osoby. Poniższy histogram przedstawia podział ze względu na płeć psychologiczną. Jak widać, połowa pytanych jest androgyniczna, pozostałe płcie są reprezentowane mniej licznie (ryc. 1).

W całej analizie poziom istotności jest równy 0,05.

Przyjrzyjmy się, jak ten podział wygląda w zależności od płci biologicznej. Grupa mężczyzn liczy 86 przypadków. Najliczniejsi są mężczyźni androgyniczni (47%) oraz mężczyźni (31%). Pozostałych kilka przypadków to osoby nieokreślone seksualnie oraz kobiece (ryc. 2).

Grupa kobiet obejmuje 88 przypadków, spośród których 53% z nich jest androgyniczna. Psychologiczną płeć kobiecą reprezentuje 28% spośród przepytanych (ryc. 3).

Dostarcza nam to już na wstępie informacji o liczbie osób androgynicznych w populacji przebadanych 174 osób, również z podziałem na płeć męską i żeńską.

Rycina 3. Średnia uzyskanych wyników w grupie kobiet

Autorzy sugerują, że duża liczba osób androgynicznych wśród losowo dobranej grupy badawczej świadczyć może o wpływach kulturowych obecnej cywilizacji, a konkretnie — zmianie kryteriów obyczajowych nieuchronnie pociągających za sobą konieczność przededefiniowania pojęcia „męskości” i „kobiecości”.

Z przeprowadzonych analiz grupy mężczyzn wynika, że brakuje zależności między płcią psychologiczną a preferowanymi bodźcami seksualnymi. Zarówno w sumie punktów uzyskanych ogółem, w kwestionariuszu SBS, jak również w grupie bodźców uznanych za „typowe” i „nietypowe” (tab. 1). Natomiast posiadana płeć psychologiczna ma wpływ na sumę punktów uzyskanych

Tabela 1. Średnia uzyskanych wyników w grupie mężczyzn

Zmienna	Testy t; Grupująca IPP (dane M)									
	Grupa 1: androgyn		Grupa 2: męski		t	df	p	SD androgyn	SD. męski	Iloraz F wariacji
Średnia androgyn	Średnia męski									
Suma	137,0000	130,0000	1,841234	65	0,070151	13,13832	17,98717	1,8743332	0,073845	

SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe**Tabela 2. Porównanie uzyskanych średnich w grupie badanych reprezentujących androgyniczny Typ Płci Psychologicznej oraz męski**

Pytanie	Średnia dla typów androgynicznych	Średnia dla typów męskich
Grupa A	50,175	45,296
Pytanie 2	3,45	3,074
Pytanie 3	3,8	3,37
Pytanie 7	3,8	3,37
Pytanie 8	3,75	3,037
Pytanie 13	3,8	3,407
Pytanie 15	3,85	3,333
Pytanie 19	3,825	3,519
Pytanie 23	3,525	3,037

Tabela 3. Średnia uzyskanych wyników w grupie kobiet

Zmienna	Testy t; Grupująca IPP (dane K)									
	Grupa 1: androgyn		Grupa 2: kobiece		t	df	p	SD androgyn	SD męski	Iloraz F wariacji
Średnia androgyn	Średnia męski									
Suma	124,0638	114,6000	12,456676	70	0,016505	14,76247	16,99019	1,324581	0,405746	

SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe

w grupie A (pieszczoty twarzy i ciała) oraz w odpowiedziach na poszczególne pytania w kwestionariuszu SBS — pytanie 2. (pocałunek twarzy), pytanie 3. (pocałunek w usta), pytanie 7. (dotykanie narządów płciowych partnera), pytanie 8. (pieszczoty łechtaczki), pytanie 13. (odczuwanie podniecenia seksualnego partnera), pytanie 15. (uczucie zjednoczenia po immisji), pytanie 19. (orgazm kobiety) i pytanie 23. (pozycje boczne).

Jak przedstawiono w tabeli 2, średnia wśród osób androgynicznych jest większa niż wśród osób „męskich”. Androgyniczni mężczyźni oceniają pieszczoty z grupy A wyżej niż mężczy. Może to oznaczać, że są „delikatniejsi” (pocałunki, pieszczoty twarzy) i bardziej wrażliwi na doznania drugiej osoby, co zapewne odpowiada kobietom, jako partnerom seksualnym.

Z przeprowadzonych analiz grupy kobiet wynika natomiast, że występuje zależność między płcią psychologiczną a preferowanymi bodźcami seksualnymi — zarówno pod względem uzyskanej ogółem sumy punktów, w kwestionariuszu SBS, jak i w grupie bodźców uznanych za „typowe” i „nietykowe” (tab. 3). Istnieje również zależność między posiadaną płcią psychologiczną a sumą punktów uzyskanych w grupie A (pieszczoty twarzy i ciała) i C (aktywność seksualna) oraz w odpowiedziach na poszczególne pytania w kwestionariuszu SBS, do których należą: pytanie 3. (pocałunek w usta), pytanie 11. (pieszczenie ustami narządów płciowych przez partnera), pytanie 13. (odczuwanie podniecenia seksualnego partnera), pytanie 25. (pozycje od tyłu), pytanie 26. (pozycja stojąca), pytanie 30. (fantazjowanie w trakcie współżycia seksualnego).

Tabela 4. Porównanie uzyskanych średnich w grupie badanych reprezentujących androgyniczny Typ Płci Psychologicznej oraz kobiety

Pytanie	Średnia dla typów androgynicznych	Średnia dla typów kobiecych
Suma	124,06	114,6
Typowe	88,72	83,32
Nietypowe	35,34	31,28
Grupa A	46,87	43,36
Grupa C	13,17	11,84
Pytanie 3	3,96	3,80
Pytanie 11	3,19	2,84
Pytanie 13	3,72	3,32
Pytanie 25	3,38	2,96
Pytanie 26	2,66	2,20
Pytanie 30	3,09	2,36

Wyraźnie widać różnicę między punktami uzyskanymi przez osoby androgyniczne i kobiety, średnia punktów w grupie androgynicznej jest wyższa niż w grupie kobiecej (tab. 4).

Wnioski

Osoby androgyniczne uzyskują średnio więcej punktów niż męskie lub kobiece, a zatem bodźce opisane w wymienionych pytaniach bardziej odpowiadają osobom androgynicznym niż pozostałym. Bodźce opisane w pozostałych pytaniach są oceniane tak samo, niezależnie od płci psychologicznej. Dodatkowo warto zauważyć, że różnice w grupie A oraz w pytaniu 3. i 13. występują niezależnie od płci biologicznej (pytania pogrubione: różnice obserwujemy zarówno u kobiet, jak i u mężczyzn). U mężczyzn różnice widoczne są w pytaniach początkowych (2, 3, 7, 8, 13, 15, 19, 23), natomiast u kobiet różnice dotyczą pytań dalszych (3, 13, 25, 26, 30, 35). W wypadku mężczyzn różnice dotyczą głównie konkretnych bodźców (pytań), u kobiet występują również w ogólnej ocenie (suma, typowe, nietypowe, grupa A i C). Badania pokazują także, że pieszczoty w ogóle są mało atrakcyjne dla męskich mężczyzn, a androgyniczność pomaga im to zmieniać.

U kobiet różnica w sumie punktów sugeruje, że androgyniczne kobiety wyżej oceniają wymienione bodźce, pieszczoty (zarówno typowe, jak i nietypowe) sprawiają im więcej przyjemności. Podobnie kształtują się wyniki w grupie A i C, co sugeruje, że androgyniczne kobiety bardziej lubią seks, natomiast kobiety kobiety preferują pieszczoty „standardowe” w postaci między innymi pocałunków.

Wydaje się więc, że obecny współcześnie ideał kultury seksualnej kryje w sobie androgynię. Partnerów zachęca się do współaktywności, współodczuwania,

wczuwania się w stan psychiczny drugiej osoby oraz partnerstwa w wielu wymiarach. We współczesnej obyczajowości coraz bardziej mamy do czynienia z zatarciem granic „męskie–kobięce” i nie jest to bynajmniej jedynie wyrazem zmian tła społecznego, lecz również nurtu androgynicznego. Być może jest on wyrazem postępu i rozwoju osobowości. Co potwierdzają przytoczone tu badania. Warto dodać, że współczesny model wychowania powoduje, że stopień androgynii rośnie u mężczyzn. Wynika to z feminizacji zawodów pedagogicznych i z częstej dominacji matki w środowisku rodzinnym. Chłopcu dostarcza się wielu wzorców zachowania i kobiecego myślenia. Jest także nagradzany za okazywanie rozumienia oraz bliskości kobiecemu światu. Tak więc przystosowaniu do życia społecznego towarzyszy feminizacja mężczyzn. Im wyższy poziom feminizacji mężczyzn, tym większe przypisuje się im postawy altruistyczne i uzyskują więcej pozytywnych wzmocnień dla swojego zachowania. Męskość w pojęciu tradycyjnym uzyskuje natomiast mniej nagród podczas procesu przystosowania do życia społecznego [9].

Piśmiennictwo

1. Imieliński K., Dulko S. Przekleństwo Androgyne. PWN, Warszawa 1988.
2. Imieliński K. Seksuologia kulturowa. PWN, Warszawa 1980.
3. Bem S.L. Męskość kobiecość. O różnicach wynikających z płci. GWP, Gdańsk 2000.
4. Bem S.L. Androgynia psychiczna a tożsamość płciowa. W: Zimbardo P.G., Ruch F.L. Psychologia i życie. PWN, Warszawa 1988.
5. Kuczyńska A. Płeć psychologiczna. Podstawy teoretyczne, dane empiryczne oraz narzędzie pomiaru. Przegląd Psychologiczny 1992; 2: 237–247.
6. Lew-Starowicz Z. Encyklopedia erotyki. Wydawnictwo Muza SA, Warszawa 2001.
7. Kuczyńska A. Inwentarz do Oceny Płci Psychologicznej. Podręcznik. Pracownia Testów Psychologicznych PTP, Warszawa 1992.
8. Lew-Starowicz Z. Seksuologia sądowa. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2000.
9. Lew-Starowicz Z. Seks w kulturach świata. Wydawnictwo Ossolineum, Warszawa 1987.